

Gensyn med vennerne

For ti år siden var de klassekammerater i Dybbøl Skoles 5. klasse, hvor de blev undervist i at samtale. Nu mødes de i et sommerhus ved Dybbøl Strand for at finde ud af, om de har haft noget at bruge det til.

Af Anne Bech-Danielsen

Da de fik invitationen og opfordringen til at huske godt efter, var der et par af dem, der tænkte: »Nej, helt ærligt, det er ti år siden. Det kan jeg da ikke kalde frem i dag».

Men de har alligevel begivet sig ud på en rejse ti år tilbage i tiden. I tæt tåge, ad bumlede og snoede stier og helt ud på yderste skrænt, højt hævet over Dybbøl Strand og 2002. Herude i vinterhalvmørket ligger det lille sommerhus og lyser, og deres gamle klasselærer tager imod med levende lys og varm gløgg.

Det er ti år siden, at Mette, Gitte, Henrik, Annemette og Camilla, alle 20 år i dag, havde Anne Mette Holstein som lærer på Dyb-

bøl Skole og blev oplært i at gennemføre en såkaldt filosofisk samtale. Altså ikke en samtale om Sokrates eller Sartre eller Søren Kierkegaard, men en samtale, hvor eleverne trænes i at finde frem til deres egne værdier og høre på andres.

Sådan en samtale indledes med et åbningsspørgsmål fra lærerens side, og også her ved gensynet har Anne Mette Holstein spillet ud, dels med en invitation til at komme og dels med spørgsmålet: Har det påvirket jeres liv og jeres måde at være på, at I blev undervist i praktisk filosofi fra 3. til 5. klasse?

Gitte Carstensen Werner fra Dynt har sin få måneder gamle søn, Mikkel, med. Mikkel har også en storebror, som hun fik som 17-årig. Gittes hverdag er fyldt

med tanker af langt mere konkret art, og hendes første reaktion på invitationen var da også:

»Du godeste, jeg kan ikke engang huske, hvad der skete for ét år siden».

Men så gik hun alligevel og kom i tanke om en masse og fik lyst til at være med:

»Jeg kom til at tænke på, at jeg faktisk har brugt noget af det, vi lærte dengang. For eksempel er det ikke alle, der har reageret lige forstående på, at jeg er blevet mor som 17-årig, men jeg har ikke villet gå og gemme med det. Jeg er stolt af mine børn og i stedet for at tænke på, hvad andre tænker om mig, har jeg tænkt, at de har lov at have deres meninger – men jeg har min, og mit liv skal ingen andre bestemme over. Den måde at stå imod med er faktisk en, jeg lærte dengang», fortæller Gitte og ser over på sin tidligere lærer, og de gamle klassekammerater nikker med. De har også gjort den erfaring, at de er rustet til at stå fast på deres egne værdier.

»Vi har ikke sådan nogle faste læresætninger indprentet i hovedet eller noget, som kan svare på spørgsmål i vores liv. Men vi lærte at prøve at finde ud af, hvor vi selv stod», mener Mette Quitzau Hansen fra Dybbøl.

I 3. klasse og tre år frem holdt

hun og klassekammeraterne jævnligt rundkreds med dybere samtaler som led i deres klasselærer Anne Mette Holsteins udviklingsprojekt. Anne Mette Holstein, der senere har forladt folkeskolen for at koncentrere sig om at lære andre lærere at udvikle samtalemotoden, styrede, men opgaven var at få eleverne til selv at finde frem til nogle svar og til både at lytte til hinanden og vænne sig til »at blive hørt selv«, som Henrik Ploughold Rasmussen fra Dybbøl siger:

»Vi lærte at analysere i en meget ung alder, og det har været en fordel siden«, vurderer han.

De fem unge om bordet kan i dag more sig over, at de dengang faktisk ofte bad om at blive en halv times tid efter skoletid, hvis de var lige midt i en særlig god samtale med hinanden:

»Vi følte ikke altid, at vi var færdige. Dét er altså ikke noget, jeg har oplevet nogensinde senere i skolen«, understreger Gitte, og Annemette tror, at hun ved, hvorfor klassen var så fanget af samtalerne:

»Vi kunne mærke, at der pludselig var tid til at nå ned i noget. Normalt i klassens time skal man både nå at høre om lektier og spise kage og snakke med hinanden på 45 minutter ...«.

Samtaleregler

Gyldne regler for den filosofiske samtale med børnene:

- Elevernes egen samtale skal danne grundlag for forståelsen.
- Diskussionerne, samtalerne må ikke blive for langtrukne.
- Opmuntre eleverne til at bygge videre på egne ideer – spor.
- Lære eleverne at se de logiske følger af det, de siger.
- Lære eleverne at begrunde deres formodninger.
- Lytte til eleverne – få eleverne til at lytte til hinanden.
- Ikke blive utålmodig eller gå i forsvar eller benægte det, eleverne siger, uanset elevernes svar.
- Undgå at manipulere samtalen.
- Alle udsagn og svar er lige værdige.

Anne Mette Holstein, proceskonsulent og underviser
(www.am-holstein.dk)

Den karakteristisk får Anne Mette Holstein til at rette sig helt op i sit gløggkrus for enden af bordet:

»I går spurgte jeg en gammel kollega, hvad nøgleordet var for folkeskolen i dag, og ved I, hvad hun svarede? »Stress«. Lærerne har simpelthen ikke den tid til fordybelse og refleksion, og det er synd. Lærer man ikke at forstå sig selv, kan man jo heller ikke forstå andre«.

Her i et lunt hjælkehus fjernt fra verdens jag kan de gamle elever let enes om, at de fik noget værdifuldt med sig. Tolerance over for andre mennesker, siger én. Evnen til at lytte og sætte sig ind i andres følelser, siger en anden. Men de unge er godt klar over, at tidens krav til folkeskolen snarere går på flere faglige færdigheder, mere matematik, mere dansk – end på noget så udsvævende som filosofiske rundbordssamtaler. Tingene hænger imidlertid sammen, og samtalen åbner netop for mere indlæring, mener Mette:

»Tænk, hvis man kunne få øjnene op for, at børn skal have lyst til at lære. Vi havde virkelig lyst til at være med dengang, fordi vi mærkede, at der sad et levende menneske og hørte på os. Og når børn har lyst til at lære, så har de

måske ikke så svært ved at klare de svære ting«.

Camilla Møller fra Sønderborg læner sig helt ind over bordet og lader de sønderjyske toner gjalde, mens armene fægter hen over brunkager og stearinlys:

»Det nytter sgu da ikke noget med al den snak om, hvad børn skal lære! Hvis de sidder og har hovedet fyldt med alt mulig andet, kan de ikke lære noget som helst, før de har fået lov at blive tømt«.

Camilla synes, at hun har fået noget vigtigt med sig fra samtalerne i 5. klasse. Noget, hun godt ville have, at hendes lillebror, der går i skole, også får lært:

»Det er sproget: Det der med at lære at sætte ord på nogle følelser, som man godt kan mærke, at man har, men som man ikke ved, hvordan man skal tale om. Jeg kan sommetider opleve min lillebror slå ud på sine kammerater og blive tosset i stedet for bare at tale om tingene. Det tror da pokker, hvis han aldrig har lært det«, siger Camilla.

Sidst på eftermiddagen afslutter Anne Mette Holstein denne foreløbigt sidste samtale med de gamle elever om bordet. Sammen lukker de sommerhus og fortid ned og vandrer ud mod hovedvejen igen.